

OPACTWO (19) *sb n*

opactwo (14), **opatstwo** (3), **opacstwo** (1), **opatctwo** (1); opactwo *HistRzym*, *SkarŻyw* (2), *CzechEp* (2), *NiemObr* (2), *Calep*; opactwo *RejAp*; opactwo : opatstwo *BielKron* (1:2), *ModrzBaz* (1:1); opactwo : opacstwo *SarnStat* (4:1).

Pierwsze o prawdopodobnie jasne (tak w opacicha); a oraz końcowe o jasne.

sg *N* opactwo (2). ◇ *G* opactwa (2). ◇ *D* opatstwu (1). ◇ *A* opactwo (5). ◇ *I* opactw(e)m (1). ◇ *L* opactwie (2). ◇ *pl N* opactwa (1). ◇ *A* opactwa (2). ◇ *I* opactwy (1). ◇ *L* opactwach (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. *Godność i tytuł nadawane osobom duchownym bądź świeckim wraz z dobrami zakonnymi i klasztorem; abbacia Cn, JanStat; sacerdotium Modrz; abbatis munus Cn (12) : Odpowiedział iemu Grzegorz. Opáctwá ia tu czekać niebędę ále poydę rodzicow mych łzukác. HistRzym 34; Przyjął Opáctwo Kláffyńskie tám gdzie był mnichem zołtał/ y łpráwował brácią wedle powinności SkarŻyw 573; A gdzieby w tym kłafztorze/ w którym Opáctwo wákováć będzie [in eo Monasterio in quo Abbatia vacabit JanStat 209]/ nie był profesówány náležión godny łzláchćic/ támże obecnie zdawná miełzkájący: áby z onéyże Dioecefiíey/ w którój iełt kłafztor/ łzláchćic godny łtanu Duchownégo był obiéran/ y połtulowan ná Opáctwo [ut ... postuletur in Abbatem JanStat 209] SarnStat 207; y tudziéz áby w niektórych kłafztorách niekiedy Niemcy/ niekiedy Polacy ná Opáctwá byli wybieráni [in Abbates eligantur JanStat 208]: y áby Polakóm do kłafztorów Niemieckich był wolny przyłtęp. SarnStat 207, 207.*

W połączeniach szeregowych (3): damći Kárdinálłtwo/ Biłkupłthwo/ Opátctwo/ Dziekáníą/ Kułtodią/ Kántorią/ y inłze rozliczne bogáctwá łwiáthá tego. RejAp 111; żadney im otuchy nie czyni [Chrystus] [...] áni pánowánia ná Papiéłtwie/ ábo Kárdynálłtwo/ ná Arcybiłkupłtwie ábo Biłkupłtwie: ná Sufrágáníłtwie ábo Oficýalłtwie: ná Opáctwie ábo infuláctwie: ná Kánonictwie ábo Dziekáníłtwie: ná Probołtwie ábo Plebáníłtwie: áni ná żadnym przełóżeńłtwie od Antychriłtá wymyłlonym CzechEp 23; Miełzek mu [Papiełzowi] łię też iuż bárzo łkucrzyć mułsi/ gdy iego indulty nie płácą/ y one iármárki włtály/ kiedy pirwey kupczył Byłkupłtwy Arcybiłkupłtwy/ opáctwy/ one po łwey woli przedawáiąc NiemObr 161.

W charakterystycznych połączeniach: opactwo przyjąć, opactwo wákováć będzie; opactwa czekać, nie dać; instytuować albo potwierdzać na opactwo, obierać i postulować, wybierać.

Szeregi: »biskupstwo i opactwo« (2): ModrzBaz 93; Otto pierwłzy Cełarz ten zwierzchności łwey/ nád Pápiełzem łpełna vżywał/ bo nie tylko Pápiełzowie od niego łtanowieni y potwierdzeni byli/ ále też y Biłkupłtwá/ y Opáctwá włzytkie/ w rękú łwoich máiąć/ ko^{mv} chćiał rozdawał. NiemObr 63. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.]

»opactwa i klasztory« (1): Kłięgi wtore o Opáctwach, y Kłafzto. SarnStat 207 źp.

2. *Klasztor i dobra klasztorne pod zarządem opata; abbacia Modrz, Calep, Cn; abbatis possessio a. sedes Cn (7) : Byłó też y to zá náłzey pámięci/ że bogáte Opáctwá [abbatiae opulentae]/ w moc łlácheckiego łtanu przychodziły. ModrzBaz 132v; Calep 3a.*

Połączenia z nazwą miejscową, bądź przymiotnikiem od niej [opactwo + przydawka (2), przydawka + opactwo (1)] (3): Książnice ku Tynieckiemu Opáthstwu przyłączył/ y wiele innych wfi oddalił krolestwá á ku duchownym przyłączył. *BielKron* 349, 354v, 360v.

Połączenie z nazwą opactwa (1): y zaraz to sobie z iednał człek nienáfycony/ áby fię y przy Opáctwie S. Medárda zoftác mogł. *SkarŻyw* 528.

W połączeniu szeregowym (1): Chriftus sam był v fwych iáko cudzoziemiec: [...] Apoštołowie od nie^{go} wyfláni/ nie miefzkáli ná Biskupstwach/ Opáctwach/ Kánoniach/ Plebániach etc. ále fię po rozmaitych kráinách tuáli *CzechEp* 58.

Synonim: 2. klasztor.

BK